

Forslag til endringer i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 1. juli 2007 – Høring.

30. september 2011

Innhold:

1. Innledning	s. 1
2. Tilbakeblikk – opprettelse av kollegiale organer	s. 1
3. Utredninger og evalueringer av forvaltningen	s. 6
4. Departementets vurderinger	s. 7
5. Konsultasjoner	s. 13
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	s. 13
7. Endringer i reindriftsloven	s. 14

1. Innledning

Landbruks- og matdepartementet sender med dette et forslag til endringer i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 1. juli 2007 på høring. Forslaget innebærer en avvikling av ordningen med områdestyrer og overføring av områdestyrets oppgaver til fylkesmannsembetene.

Områdestyrene har vært en del av den offentlige forvaltningen av reindriften i Norge siden 1979. De er i likhet med Reindriftsstyret kollegiale organer¹ hvor reineiere i hovedsak er i flertall. Siden etableringen har det skjedd en rekke endringer i offentlig forvaltning generelt som tilsier at også forvaltningen av reindriften bør vurderes nærmere. Videre er det gjennomført evalueringer av forvaltningen, senest i 2010, som synliggjør utfordringer med dagens ordning.

Overføringen av områdestyrets myndighet til fylkesmennene forutsettes å skje parallelt med en administrativ overføring av de lokale forvaltningskontorene til fylkesmannen i de fem nordligste fylkene. Fylkesmannen vil dermed bli den statlige regionale fagmyndigheten i offentlig forvaltning av reindrift.

Det sentrale nivået med Reindriftsstyret og Reindriftsforvaltningen i Alta forutsettes opprettholdt som før, men slik at Reindriftsforvaltningen skifter navn til Statens reindriftsforvaltning. Landbruks- og matdepartementet vil ha det overordnede faglige ansvaret for offentlig forvaltning av reindrift.

Det vil bli gjort rede for departementets avveininger under kap. 4 *Departementets vurdering*. Først vil det imidlertid bli foretatt et tilbakeblikk når det gjelder bakgrunnen for etableringen av områdestyrene ved ikrafttreddelsen av reindriftsloven av 1978, og senere drøftelser av spørsmål i tilknytning til forvaltningssystemet som i forskjellige sammenhenger har funnet sted. Det redegjøres også for de evalueringer som legges til grunn for departementets vurderinger.

2. Tilbakeblikk – opprettelse av kollegiale organer

Ordningen med kollegiale organer i forvaltningen av reindriften ble etablert i 1979 ved ikrafttreddelsen av lov om reindrift av 9. juni 1978. Hensikten var å få reindriften representanter med i styring og forvaltning av næringen. På 1960- og 70-tallet var det blitt gjennomført utredninger av reindriftslovgivningen og administrasjonen av reindriften, herunder reindriften rettigheter og plikter og næringens stilling i forhold

---

¹ Kollegiale organ består av medlemmer med lik stemmerett som tar beslutninger i et fellesskap, leder kan ha dobbeltstemme. St.meld. nr. 19 (2008-2009) Ei forvaltning for demokrati og fellesskap

til jord-, skogbruks- og konsesjonslovgivningen, jf. Reindrifftslovkomitéen av 1960 som avga sin innstilling i 1966.

Områdestyrenes myndighet fremgikk av lovutkastets § 8. Her fremgår det blant annet at det særskilt påligger områdestyret å påse at reindrifften foregår etter gjeldende lover og bestemmelser, føre fortegnelse over områdets reineiere og over antall rein, fordele beitemarkene på de forskjellige reineiere og fastsette høyeste reintall og beitetider. Det vises til innstillingens side 55 for en detaljert oversikt over innholdet i forslaget.

Reindrifftsutvalget av 1974 som utredet organisering av administrasjonen, jf. NOU 1975:5 Reindrift, sa seg enig med Reindrifftslovkomiteen i at administrasjonen av reindrifftsneringen i størst mulig utstrekning burde bli overtatt av utøverne selv. Men utvalget mente at det var mange oppgaver som måtte ivaretas av offentlige organer og tjenestemenn. Blant annet kunne regulering av interne forhold i næringen være av en slik art at avgjørelsesmyndigheten måtte legges til et utenforstående reindrifftsforvaltningsorgan (innstillingen side 11).

Utvalget foreslo en organisering av *administrasjonen* ut fra de eksisterende lappfogdkontorene. Disse lokale kontorene var tiltenkt tallrike oppgaver. Det dreide seg om opplysningsvirksomhet, rettleiding og rådgivning, hjelp med driftsplanlegging og praktisk opplegg for driften, utvikling av samarbeid, organisering av felles tiltak, samvirke osv. Dette var oppgaver som tjenestemennene burde ha, dvs. de ansatte på reindrifftskontorene.

Utvalget foreslo videre at det skulle opprettes et reindrifftsstyre, og at det i tilknytning til styret skulle bygges opp et sekretariat med en reindrifftssjef som leder. Reindrifftssjefen skulle ha myndighet til å treffe vedtak i løpende saker av kurant art mellom styremøtene.

På lokalt nivå, i tilknytning til reindrifftskontorene, foreslo utvalget at det skulle etableres et lokalt styre, områdestyret, med en posisjon som kunne sammenlignes med jordstyrenes. Disse styrene skulle gis en begrenset avgjørelsesmyndighet i enkeltsaker, og skulle ha sin største betydning ved å fremskaffe og tilrettelegge opplysninger og gi tilrådinger i saker overfor reindrifftsstyret.

Forslaget om områdestyrer fikk stor oppslutning i høringsrunden, og både departementet og Stortinget sluttet seg til dette. Gjennom loven av 1978 ble det derfor etablert en ordning med obligatoriske områdestyrer, i alt 6, som fikk betydelig myndighet etter loven. På bakgrunn av høringsuttalelsene, ville ikke departementet fremme noe forslag om påbud om opprettelse av et reindrifftsstyre. Departementet ville ikke gå lenger enn å foreslå at Kongen – dersom man fant det hensiktsmessig – kunne opprette et slikt styre. Et reindrifftsstyre ble likevel opprettet temmelig umiddelbart i 1979.

Når det gjaldt områdestyrenes sammensetning, skulle det legges vekt på en rimelig geografisk fordeling, allsidige faglige forutsetninger og samfunns erfaring, og mest mulig lik representasjon av begge kjønn. Av loven fremgikk det også at styrene skulle oppnevnes av departementet, og at reindriftenes næringsorganisasjoner skulle ha forslagsrett.

I Stortingsmelding nr. 28 (1991-92) *En bærekraftig reindrift* var Sametingets rolle i reindriftpolitikken et sentralt tema. Som et ledd i dette ble det foreslått at Sametinget skulle oppnevne medlemmer i de styrende organer. Dette fikk imidlertid ikke tilslutning under Stortingets behandling av meldingen, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-92).

I forbindelse med prinsippmeldingen om samepolitikken som ble lagt fram i 1992, stortingsmelding nr. 52 (1992-1993) *Om norsk samepolitikk*, var det igjen en betydelig debatt om Sametingets oppnevningmyndighet. Stortinget konkluderte den 2. juni 1994 med følgende:

"Ved siden av Sametingets posisjon i utformingen av reindriftpolitikken, bør Regjeringen vurdere å tillegge Sametinget myndighet når det gjelder sammensetning av reindriftenes styrende organer, Reindriftsstyret og områdestyrene. Sametinget bør oppnevne tre av Reindriftsstyrets medlemmer, mens de øvrige fortsatt bør oppnevnes av Landbruksdepartementet. Tilsvarende prinsipper bør også gjøres gjeldende for områdestyrene. Det enkelte fylkesting bør gis mulighet til å utvide områdetstyret til sju medlemmer. Sametinget bør oppnevne to, eventuelt tre, av de fem eller sju medlemmene i styret."

Disse prosessene ledet fram til Ot.prp. nr. 28 (1994-95) om endringer i reindriftenes lov og jordskifteloven, og hvor Sametinget fikk myndighet til å oppnevne 3 medlemmer til reindriftsstyret og 2/3 medlemmer til områdestyrene. Denne løsningen var i samsvar med Regjeringens forslag i stortingsmeldingen om reindriftpolitikken fra 1992. For øvrig ble reindriftsstyret gjort obligatorisk og gitt oppgaver direkte i loven.

I forbindelse med reindriftsavtaleforhandlingene for avtaleåret 1998/1999 ble det fra Norske Reindriftsamers Landsforbund satt fram krav om at det skulle nedsettes en kommisjon for en generell gjennomgang av reindriftenes lovgivningen. Dette ble gjenstand for nærmere drøftelser. Resultatet ble at det skulle foretas en revisjon av bestemmelsene vedrørende styring og forvaltning av reindriften og de interne forhold i næringen. De grunnleggende rettighetsmessige spørsmålene for næringen ble fra departementets side forutsatt fulgt opp i forbindelse med videreføringen av Samerettsutvalgets arbeid. Det vises til St.meld. nr. 18 (1997-98) *Tillegg til St.meld. nr. 41 (1996-97) Om norsk samepolitikk* og St.prp. nr. 49 (1997-98) *Om reindriftsavtalen 1998-99*.

Det ble på bakgrunn av dette i 1998 oppnevnt et utvalg (Reindriftenes lovutvalget) med 11 medlemmer der reieiere var i flertall. Utvalget fikk følgende mandat:

”Utvalget skal gjennomgå reindriftsloven av 9. juni 1978 nr. 49 med sikte på endringer i de bestemmelser som gjelder:

Styringen og forvaltningen av reindriften.

De interne forhold i reindriften, herunder den enkelte reineiers rettsstilling.»

Utvalgets innstilling forelå i 2001, jf. NOU 2001:35, og lå til grunn for Ot.prp. nr. 25 (2006-2007) og den nye reindriftsloven av 15. juni 2007 nr. 40.

Når det gjaldt den offentlige forvaltningen, foreslo Reindriftslovutvalgets flertall en forvaltningsmodell som består av to nivåer:

- Nasjonalt nivå: Departement og Statens reindriftsforvaltning med Reindriftsstyret
- Regionalt nivå: Fylkesreindriftskontor med fylkesreindriftsstyret lagt til fylkesmannen og distriktskontor og reindriftsoppsyn.

Begrunnelsen fra flertallet for å foreslå at forvaltningen på regionalt/lokalt nivå legges til fylkesmannen, var flere. Det ble bl.a. fremhevet at det allerede skjedde en oppfølging av andre statlige oppgaver på lokalt og regionalt nivå fra fylkesmannsembetet, og at fylkesmannen har en viktig oppgave i samordningen av ulike statlige oppgaver.

Flertallet la videre avgjørende vekt på at fylkesmannen har ansvar for spørsmål som er av sentral betydning for reindriften, men siden fylkesmannen ikke har noe ansvar for reindriften, får reindriften sine interesser i mange tilfeller ikke tilstrekkelig oppmerksomhet hos fylkesmannen. Det ble i den forbindelse fremhevet at *”uten ansvar for reindriften får fylkesmannskontoret heller ikke nødvendig kunnskap om disse spørsmål”*. Det ble videre uttalt at *”Får fylkesmannen ansvaret for forvaltningen også av reindriften, vil de øvrige avdelinger hos fylkesmannen naturlig få mer kunnskap om reindrift, og et samarbeid mellom reindriftsforvaltning på den ene side og jordbruksforvaltning, rovdyr- og miljøforvaltning på den annen side vil bli enklere. Nettopp slike hensyn spilte en viktig rolle da ordningen med egne statlige landbrukskontorer opphørte og man overførte landbruksforvaltningen på regionalt nivå til fylkesmannen, se St.meld. nr. 40 (1991–92) side 82 flg.”*

Og videre mente utvalgets flertall at dagens ordning med områdestyrer måtte opprettholdes, men at de ble videreført som fylkesreindriftsstyrer. Utvalget viste i den forbindelse til den modellen man på det tidspunktet hadde i jordbruket, der forvaltningsansvaret ligger hos fylkesmannen, men hvor man også hadde et fylkeslandbruksstyre, jf. jordlova av 12. mai 1995 nr. 23.

Forslaget om å opprettholde ordningen med et styre på regionalt nivå var begrunnet i behovet for å ivareta reindriften sine interesser, og at styrenes representanter fra reindriften innehar en praktisk erfaring som er nødvendig i forvaltningen. Videre anså man dette nødvendig for forvaltningens legitimitet overfor næringsutøverne.

Spørsmålet om innsigelseskompetanse ble av lovutvalget viet særskilt oppmerksomhet, og følgende kom til uttrykk:

”En overføring av forvaltningen til fylkesmannen reiser spørsmålet om fylkesreindriftsstyrets og fylkesmannens rolle i forhold til areal- og reguleringsplanarbeid etter plan og bygningsloven. Områdestyrene er i dag det organ som fremmer innsigelser² på vegne av reindriften, jf. plan- og bygningsloven § 20–5 og § 27–2. Fylkesmannen er den som forestår megling mellom ulike arealinteresser. Spørsmålet er hvordan rollefordelingen vil bli ved den endring av forvaltningsordningen som foreslås av utvalgets flertall.

Det spørsmål som her er reist, er ikke ukjent fra landbruksforvaltningen.

Fylkeslandbruksstyret er der innsigelsesmyndighet. Fylkesmannen skal foreta megling, men hvis meglingen ikke fører frem, kan fylkesmannen ikke overprøve fylkeslandbruksstyrets innsigelse og kan ikke foreta en samordning av de ulike interessene. Fylkeslandbruksstyrets innsigelse kan bare overprøves av Miljøverndepartementet. Tilsvarende ordning kan gjennomføres for fylkesreindriftsstyrets innsigelser.”

Reindriftnlovutvalgets flertall foreslo på den bakgrunn at reindriften sin posisjon skulle styrkes slik at NRL skulle gis oppnevningens myndighet til de styrende organer, ved siden av Sametinget og fylkestingene når det gjaldt områdestyrene, og Sametinget og departementet når det gjaldt reindriftnstyret.

Reindriftnlovutvalgets forslag vedrørende forvaltning, ble ikke fulgt opp i proposisjonen (Ot. prp. nr. 25 (2006-2007)) og i den forbindelse sa departementet følgende, med utgangspunkt i Sametingets høringsuttalelse:

”Sametinget selv mener at overføring til fylkesmannen vil innebære en tilbakevending til noe som ligner på det tidligere løppefogdssystemet; noe som ikke vil være hensiktsmessig og som vil fjerne reindriften fra det samiske samfunnet. Sametinget uttaler at Regjeringen må ta initiativ til å utrede nærmere forhold omkring samisk selvbestemmelse og forvaltning av reindriften.

Etter departementets syn må Sametingets krav ses i forhold til det generelle behovet for en gjennomgang av hvilke politikkområder Sametinget bør få økt myndighet over.

En prinsipiell avklaring med hensyn til Sametingets myndighet og innflytelse på ulike områder vil kunne ta tid. Samtidig haster det med å få andre viktige endringer på plass.

Dette har ført til at departementet ved denne lovrevisjonen ikke foreslår endringer med hensyn til organiseringen av den offentlige forvaltningen. Både Sametinget og NRL er enige i at det i denne omgang ikke foretas endringer i forvaltningsmodellen for reindriften.”

---

² Områdestyrenes mulighet til å fremme innsigelser etter plan og bygningslovens bestemmelser er i dag gitt av departementet gjennom ”Instruks vedrørende områdestyrenes oppnevning og virksomhet”, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 5. januar 2009.

Departementet varslet imidlertid at lovutvalgets forslag på dette området ville bli vurdert på et senere tidspunkt.

3. Utredninger og evalueringer av forvaltningen

Det siste tiåret er det gjennomført flere evalueringer av den offentlige forvaltningen av reindriften. Lovutvalgets vurderinger bygget hovedsakelig på funn i en undersøkelse Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) gjennomførte på vegne av Reindriftsforvaltningen i 2000, jf. NIBR prosjektrapport 2000:16 ”*Reindriftsforvaltningen. En evaluering av organisasjon og virksomhet*”. I NOU 2001:35 *Forslag til endringer i reindriftsloven* pekte lovutvalget på funn som utfordringer med habilitet, at reindriftsforvaltningen er for isolert fra annen offentlig forvaltning, og at den har vanskelig for å bygge opp tilstrekkelig kompetanse.

I regjeringsplattformen for 2009 – 2013 sier regjeringen at de vil evaluere reindriftsforvaltningen. Landbruks- og matdepartementet iverksatte derfor både en internevaluering og en omdømmeundersøkelse i 2010. Her følger en kort presentasjon av de viktigste funnene i evalueringene fra 2010.

I januar 2010 opprettet LMD en arbeidsgruppe med medlemmer fra alle nivå i forvaltningen og fra styringsorganene. Gruppen fikk i oppdrag å drøfte og evaluere spørsmål om blant annet rolleforståelse, forståelse av overordnede mål, samt samarbeid og dialog internt og med andre aktører. Resultatene viste at dialogen mellom de ulike nivåene i forvaltningen og med næringen oppfattes å være god. Videre ble rolleforståelsen oppfattet som god, og at det var lik forståelse av overordnede politiske mål for reindriften. Derimot syntes prioritering av mål, og oppfatning av hvordan målene skulle nås, å være forskjellig mellom de ulike nivåene.

Internevalueringgruppen mente også at det er vanskelig å få forståelse for reindriften rettigheter i samfunnet for øvrig, og at kjennskapen til reindriften bruk og rettigheter til areal er mangelfull i flere offentlige etater. Dette ble forsterket av at reindriften selv heller ikke bidro med gode løsninger.

I tilknytning til internevalueringen fikk Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) i oppdrag å gjennomføre en omdømmeevaluering blant de mest sentrale etater og aktører, blant annet reinbeitedistrikt, Norske Reindriftsamers Landsforbund, fylkesmenn, kommuner, interesseorganisasjoner og Sametinget. Hensikten var å få frem inntrykk og holdninger som eksisterer i forhold til den offentlige forvaltningen. De fleste mente at forvaltningen er uoversiktlig, og at konstruksjonen er komplisert. Mange svarte at det var vanskelig å vite hvilken del av forvaltningen det er som uttaler seg, og at skillet mellom forvaltning og næring kan være uklart. Videre svarte flere at selv om forvaltningen er lett å komme i kontakt med, er det problematisk å finne gode løsninger for alle parter. Det synes å være en oppfatning om at forvaltningen kjenner

næringen og den samiske kulturen godt, men at den ikke har tilstrekkelig avstand til næringen.

For mer inngående presentasjon vises det til NIBR-rapport 2011 ”*Den offentlige forvaltninga av reindrifta - omdømmeundersøkinga*” og rapporten fra arbeidsgruppen oppnevnt av LMD ”*Internevaluering av den offentlige forvaltningen av reindrift i Norge*”, Landbruks- og matdepartementet, januar 2011.

4. Departementets vurderinger

Til tross for at det ble iverksatt ulike tiltak i forvaltningen etter undersøkelsen i 2000, er mange av problemstillingene de samme i dag.

Omdømmeevalueringen avdekket at forvaltningen oppfattes isolert, lite effektiv og lite handlekraftig. Videre har den generelle utviklingen de siste 10 – 20 årene vært å effektivisere, forenkle og samordne den statlige forvaltningen. Etter departementets vurdering er det mye som taler for at tiden nå er moden for en betydelig forenkling av den offentlige forvaltningen av reindriften. Departementet har derfor, i tråd med anbefalingene fra evalueringene, vurdert forbedringsløsninger.

Etter departementets vurderinger er det nå riktig å få et tydeligere skille mellom næring og forvaltning. Næringen har etter eget ønske fått økt ansvar for sin virksomhet og utvikling gjennom reindriftsloven av 2007. En naturlig konsekvens av dette er at myndighetsorganene får en mer tilbaketrukket rolle enn tidligere gjennom hovedsaklig godkjennings- og kontrolloppgaver.

Den offentlige forvaltningen av reindriften har siden slutten av 70-tallet hatt kollegiale organer på to ulike nivå. I utgangspunktet kan det være positivt med kollegiale organer fordi de gir legitimitet og tilgang på spesialisert kompetanse. Dette omfatter også den kompetansen og legitimiteten som reindriften representasjon innebærer, og som var et viktig argument da områdestyrene og Reindriftsstyret ble opprettet etter reindriftsloven av 1978. De styrende organene må imidlertid også ha legitimitet i samfunnet for øvrig. Dette er statlige forvaltningsorgan som må ivareta hensynet til samfunnsmessig helhetstenkning. Departementet anser at evalueringene i 2010 tyder på at dette hensynet ikke er tilstrekkelig ivaretatt.

Når det gjelder legitimitet, vil departementet påpeke at medvirkning fra reindriften ikke alltid sikrer dette. Ved interesserepresentasjon blir forvaltningen lettere knyttet til visse partsinteresser enn andre. Et viktig forvaltningsprinsipp er å sikre habilitet og likebehandling i saksbehandlingen, jf. St. meld. nr 19 (2008 – 2009) *Ei forvaltning for demokrati og fellesskap*. Et omfattende system med kollegiale organ, slik som i reindriftsforvaltningen i dag, kan gjøre dette vanskelig.

På den annen side er det viktig med lokal reindriftsfaglig kompetanse i forvaltningen. Lovutvalget ville beholde de regionale styrene fordi de mente det var avgjørende å ha reineiere representert i forvaltningen, både for å sikre nødvendig kompetanse og nødvendig legitimitet i næringen.

Dette er etter departementets syn i dagens situasjon ikke tungtveiende nok. Tvert imot har reindriftens representasjon skapt et inntrykk av at områdestyrene er reindriftens eget organ, og ikke et statlig forvaltningsorgan. Etter departementets syn vil hensynet til reindriftsfaglig kunnskap bli tilfredsstillende ivaretatt igjennom fylkesmannsembetene. I forhold til den faglige siden, vil det dessuten kunne gjennomføres nødvendige kompetansehevede tiltak. Departementet legger derfor stor vekt på at dette følges opp i prosessen med administrativ overføring av de lokale reindriftskontorene.

Det er et mål for myndighetene å redusere bruken av kollegiale organer i form av styrer i statlig forvaltning, jf. St. meld 19 (2008 – 2009) *Ei forvaltning for demokrati og fellesskap*. Reindriftslovutvalget viste i sin innstilling til at man hadde tilsvarende styrer i jordbruket (fylkeslandbruksstyret). Disse er imidlertid blitt avviklet med virkning fra 1. januar 2010 som ledd i effektiviseringen av forvaltningen generelt. Fra samme tidspunkt ble SLFs innsigelsesmyndighet i saker vedrørende jord- og skogbruk overført til fylkesmennene. Departementet vil ved avviklingen av områdestyrene på tilsvarende måte gi fylkesmannen innsigelsesmyndighet i saker vedrørende reindrift. Dette drøftes mer inngående senere i avsnittet under gjennomgangen av områdestyrets oppgaver. På landbruksområdet har det for øvrig vært en kontinuerlig endring og effektivisering av forvaltningen. Tidligere jordstyret og skogrådet ble slått sammen til landbruksnemnder i 1981, parallelt med at jordstyrekontor og skogkontor ble slått sammen til landbrukskontor. Fra 1. januar 1994 er det ikke lenger noe pålegg om egne kommunale landbruksnemnder, og kommunene står fritt mht organisering.

Bruk av kollegiale organer bidrar også til en lengre saksbehandlingstid som går på bekostning av krav til effektiv og rask saksbehandling. Omdømmeundersøkelsen i 2010 viser at omgivelsene mener at reindriftsforvaltningen har svært lang saksbehandlingstid.

Avviklingen av områdestyrene vil bidra til en betydelig forenklet saksbehandling av en rekke saker. Etter departementets syn vil både næringen og andre aktører tjene på en raskere og mer effektiv saksbehandling i forvaltningen av reindriften.

Omdømmeundersøkelsene tyder også på at forvaltningen av reindrift er for isolert i forhold til annen forvaltning. Reindriften er en viktig aktør i samfunnet, og det er nødvendig både for reindriften og andre samfunnsinteresser at forvaltningen av denne næringen innlemmes i annen regional forvaltning.

Reindriften er en svært viktig del av samisk kultur- og næringsliv, noe som krever særskilt oppmerksomhet, blant annet ut fra nasjonale og internasjonale bestemmelser om vern om urfolk og minoriteter. Internevalueringen synliggjør at kunnskapen om reindriften bruk av og rettigheter til arealene ikke er like god i kommune- og fylkesadministrasjon i de ulike reinbeiteområdene. Ved å samordne reindriften med annen regional forvaltning, vil hensynet til reindriften bli ivaretatt på en bedre måte. Dette vil bidra til en effektivisering av et omfattende sakskompleks, og ikke minst sikre at reindriften står på dagsorden i all regional forvaltning.

Sametinget og NRL har i forbindelse med de foreslåtte endringene i forvaltningen krevd en offentlig utredning av organisering og styring av reindriften, herunder Sametingets rolle. Departementet anser at utfordringene i den offentlige forvaltningen av reindriften har vedvart over tid, og at dette er meget grundig belyst gjennom en rekke evalueringer og utredninger det siste tiåret. Departementet anser derfor at en ny utredning av forvaltningen av reindrift ikke vil bringe vesentlig og ny informasjon i forhold til de utfordringene man står overfor.

Det redegjøres nærmere for konsultasjonsprosessen med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) i eget avsnitt.

I det følgende drøftes oppgavene til områdestyrene særskilt.

Områdestyrets oppgaver.

Områdestyrets oppgaver er nærmere oppregnet i ”*Instruks vedrørende områdestyrenes oppnevning og virksomhet*”, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 5. januar 2009. Disse oppgavene er følgende:

1. Bidra til at reindriftnæringen utvikles mot de mål som fremgår i reindriften § 1.
2. Kontrollere at vilkårene for etablering av ny siidaandel er oppfylt, jf. reindriften § 11 femte ledd.
3. Kontrollere at vilkårene for overflytting av en siidaandel til en annen siida er oppfylt, jf. reindriften § 11 sjette ledd.
4. Pålegge et distrikt eller en siida å etablere en eller flere nye siidaandeler dersom det foreligger særlige grunner, jf. reindriften § 11 syvende ledd.
5. Kontrollere at vilkårene for etablering av sideordnet rekrutteringsandel er oppfylt, jf. reindriften § 12 syvende ledd.
6. Avgjøre søknader om at en siidaandel ønskes å bli stilt i bero ved dødsfall, jf. reindriften § 15 femte ledd.
7. Kontrollere at formelle vilkår for overføring av siidaandel er oppfylt, jf. reindriften § 15 sjette ledd.
8. Beslutte avvikling av en siidaandel eller en sideordnet rekrutteringsandel under gitte vilkår, jf. reindriften § 16 fjerde ledd.

9. Gi fagkyndig tilråding i gjerdesaker i henhold til reindrifftsloven § 24, annet ledd, annet punktum.
10. Avgjøre om ulovlig oppførte reindrifftsanlegg skal kreves fjernet eller endret, jf. Reindrifftsloven § 24, tredje ledd.
11. Avgjøre om fristen for merking av rein i særlig tilfelle kan oversittes, jf. reindrifftsloven § 33 annet ledd.
12. Avgjøre søknad fra distriktsstyret om revisjonsutvalg, jf. reindrifftsloven § 48 annet ledd.
13. Godkjenne bruksregler utarbeidet av distriktsstyret, jf. reindrifftsloven § 58 første ledd. Reintallet for den enkelte siida skal forelegges Reindrifftsstyret for endelig stadfesting og godkjenning, jf. reindrifftsloven § 58 sjette ledd
14. Utarbeide bruksregler for distriktet hvis foreslåtte bruksregler ikke godkjennes, og bistand fra reindrifftsagronomen til å utarbeide nye bruksregler ikke fører frem, jf. reindrifftsloven § 58 fjerde ledd.
15. Gi dispensasjon fra beitebruksreglene når det foreligger sterke grunner, jf. reindrifftsloven § 59 femte ledd.
16. Fastsette beitetider for de ulike årstidsbeitene dersom dette er nødvendig for vern av årstidsbeitene, jf. reindrifftsloven § 61 første ledd.
17. Gi dispensasjon fra beitetidene utover fire uker, jf. reindrifftsloven § 61 annet ledd.
18. Stille vilkår for eller nedlegge tidsbegrenset forbud mot større arrangement, idrettsstevne, jakthundprøve eller liknende virksomhet som kan være til særlig skade for reindrifften, jf. reindrifftsloven § 65 annet ledd.
19. Utpeke megler, jf. reindrifftsloven § 73 annet ledd.
20. Gi nødvendig pålegg for å bringe et ulovlig forhold til opphør, eventuelt delegere myndighet til reindrifftsagronomen, jf. reindrifftsloven § 75.
21. Fastsette en løpende tvangsmulkt dersom gitte pålegg ikke oppfylles, jf. reindrifftsloven § 76.
22. Avgjøre om en leder av siidaandel skal ilegges en avgift ved brudd på bruksregler, jf. reindrifftsloven § 77 første ledd.
23. Avgjøre om det skal utferdiges forelegg dersom gitte pålegg ikke er oppfylt, jf. reindrifftsloven § 78.
24. Avgjøre om tvangstiltak skal iverksettes, jf. reindrifftsloven § 79 første ledd, eventuelt delegere myndighet til reindrifftsagronomen, jf. annet ledd.
25. Avgi årlig, innen 1. september, melding til Reindrifftsstyret som inntas i Reindrifftsstyrets melding til Landbruks- og matdepartementet og Sametinget.
26. Gi uttalelser og være innsigelsesmyndighet i saker etter plan- og bygningsloven.

For øvrig skal områdestyret være faglig rådgiver og premissgiver overfor offentlig forvaltning og andre i saker som angår reindrifften i vedkommende reinbeiteområde.

Oversikten viser at områdestyrene har en omfattende og mangfoldig oppgaveportefølje. Departementet har foretatt en gjennomgang av disse oppgavene. Departementet ser ut fra en helhetlig vurdering av forvaltningen, overveiende fordeler med en overføring av

disse oppgavene til fylkesmannen. I tilknytning til en del av de mest sentrale oppgavene, vil departementet særlig peke på følgende:

Nyetableringer i reindriften krevde tidligere samtykke fra områdestyrene. I tråd med endringer i reindriftsloven av 2007, er reindriften gitt økt innflytelse over interne anliggender, herunder etablering av siidaandeler og fordeling av reintall. I dag skal områdestyret kun kontrollere at vilkårene for etableringen er oppfylt, herunder at den ikke truer økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft i siidaen, jf § 11, 5. ledd. Departementet mener at disse kontrolloppgavene på en god måte kan utføres av fylkesmannen.

Etablering av bruksregler var en av de viktigste endringene for å sikre næringen økt medforvaltning og bedre ressursstyring i loven av 2007. Det er næringen som har ansvaret for å utarbeide bruksregler for forvaltning og bruk av distriktets ressurser. Områdestyrene skal primært bare foreta en etterfølgende kontroll gjennom *godkjenning* av disse, herunder vurdere den økologiske bærekraften. Siden selve det faglige bruksregularbeidet foregår i de enkelte distriktene, vil etter departementets syn oppgaven med den etterfølgende godkjenningsbehandlingen kunne ivaretas av fylkesmannen på en tilfredsstillende måte. Det vil for øvrig, ved overføring av oppgaver fra områdestyret til fylkesmannen, generelt være en forutsetning at fylkesmennene besitter nødvendig kunnskap om reindriftnæringen. Endelig godkjenning av *reintall* vil fortsatt ligge til reindriftsstyret.

Når det gjelder sanksjoner og tvangstiltak, er det ved flere anledninger påpekt at det ikke er uproblematisk at styrer med stor representasjon fra reindriften skal iverksette sanksjoner overfor næringen.

Departementet ser det slik at en overføring av områdestyrets myndighet vedrørende sanksjoner og tvangstiltak til fylkesmennene er et viktig forenklingstiltak i forvaltningen. Dette vil, etter departementets syn, bidra til en raskere og mer effektiv håndtering av ulovlige forhold i reindriften.

Saker vedrørende gjerder og anlegg er gjenstand for en omfattende saksbehandling og hvor vedtak treffes av Landbruks- og matdepartementet. Områdestyrene har her en rådgivende funksjon. Departementet ser det som hensiktsmessig at fylkesmannen får en slik tilretteleggings-/tilrådingsoppgave.

Områdestyret har i lang tid vært tildelt oppgaven som statlig sektormyndighet i forhold til plan- og bygningslovens planbestemmelser (gjennom instruks fastsatt av Landbruks- og matdepartementet).

En av de viktigste oppgavene områdestyret har i dag knytter seg til arealvernet. Slik situasjonen er i dag, utgjør arealsaker etter plan- og bygningsloven godt over 50 % av arbeidet i områdestyrene og sekretariatene (områdekantorene)

Områdestyrene møtes i utgangspunktet fire ganger i året. Ved at plan- og arealsaker tar så stor andel av styrenes tid, går dette selvsagt på bekostning av andre oppgaver som styrene har. Økt arbeid med arealsaker har resultert i at andre viktige samfunnmessige oppgaver har blitt nedprioritert. Dette gjelder også for sekretariatene, det vil si region-/lokalkontorene. I mange sammenhenger ser vi i dag at reindriften er lite kjent i samfunnet, eller fremstilt som et hinder for annen samfunnsutvikling. Det kan ha sammenheng med at det regionale forvaltningsleddet i liten grad har hatt anledning til å orientere om reindriftenes rettmessige plass i samfunnet på en positiv måte.

Landbruks- og matdepartementet har gjennom områdestyrenes instruks gitt områdestyrene kompetanse til å fremme innsigelser i plansaker etter plan- og bygningsloven. Områdestyrenes innsigelsesadgang er blitt praktisert forskjellig. Videre har oppfølgingen av disse sakene blitt håndtert ulikt av områdekantorene. Bruken av innsigelse har til tider, i enkelte områder, bidratt til en viss mistillit overfor styrene fra andre samfunnsinteresser, og en oppfatning om at reindriften er lite samarbeidsvillig og et hinder for den øvrige samfunnsutviklingen. Denne utviklingen er uheldig for reindriftenes omdømme som en næring og viktig samfunnsaktør.

Ved en avvikling av områdestyrene legger departementet til grunn at innsigelsesmyndigheten etter plan- og bygningsloven blir delegert til fylkesmannen. Statens reindriftenforvaltning og Reindriftenstyret blir klageorgan for vedtak fattet hos fylkesmannen. Departementet anser at region-/lokalkantorene har den nødvendige kjennskapen til næringens arealbruk- og behov. Ved at kantorene legges under fylkesmennene, vil en også legge bedre til rette for en mer samordnet og helhetlig håndtering av arealspørsmål, samt at man frigjør ressurser for en mer aktiv oppfølging av det enkelte reinbeitedistrikt.

I ny plandel til plan- og bygningsloven er det etablert en rekke nye verktøy som gir kommunale- og fylkeskommunale planleggere en bedre mulighet til å følge opp nasjonale mål om å sikre det materielle grunnlaget for den samiske reindriften. Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Det er viktig at reindrifteninteressene får mulighet til å komme fram i planprosessen. Hensynet til reindriften må tillegges en slik vekt ved avveiningen at reindrifteninteressene bevares eller fremmes gjennom planene, og ikke trues. For å lykkes med dette er det sentralt at reindriften ivaretas og fremmes gjennom en aktiv og bevisst planlegging i kommuner og fylker. Hvordan plan- og bygningslovens regler blir praktisert, har derfor en stor betydning for hvordan reindriftenes interesser blir ivaretatt.

Fylkesmannen har betydelig kompetanse innen arealforvaltning og et særlig samordningsansvar i forhold til å følge opp vedtak, mål og retningslinjer gitt av

Regjering og Storting. Sett i forhold til dagens system, er departementet av den mening at Fylkesmannen er bedre egnet til å følge opp og sikre at kommunene- og fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar i forhold til reindriften. Dette gjelder både i forhold til å sikre at kravene til bla deltagelse og medvirkning i ny plan- og bygningslov blir fulgt opp, samt å følge opp kommuner- og fylkeskommuner slik at disse tar i bruk de nye verktøyene for å følge opp gitte politiske mål om en bedre sikring av reindriftens arealer.

5. Konsultasjoner

Departementet sendte 14. april en invitasjon til konsultasjoner med både Sametinget og NRL. I departementets konsultasjonsnotat ble det gitt en helhetlig redegjørelse for de planlagte endringene i den offentlige forvaltningen i reindriften.

NRL ga 28. april 2011 en skriftlig tilbakemelding om at de ikke ønsket å konsultere om endringene fordi de ikke var blitt orientert på forhånd. De ba om et orienteringsmøte om den planlagte prosessen. Departementet avholdt et orienteringsmøte med NRL og Sametinget 5. mai 2011. Det fremkom da at begge parter ønsket en ny offentlig utredning om myndigheten til, og organiseringen av forvaltningen av reindrift. Sametinget ga en tilbakemelding om at saken ville bli behandlet i Sametingets plenum. Den 8. juni 2011 forelå det et plenumsvedtak der Sametinget krever at det gjennomføres en slik utredning.

I juni ble prosessen med omorganiseringen endret ved at det ble bestemt at overføringen av områdekontorene til fylkesmannen og nedleggingen av områdestyrene skulle skje i en parallell prosess. Departementet inviterte i brev av 27. juni 2011 Sametinget til politiske konsultasjoner i august 2011. Sametinget meddelte i brev av 8. juli 2011 at de ikke ønsket å komme på et slikt konsultasjonsmøte, og viste til Sametingets plenumsvedtak av 8. juni 2011.

Departementet vil invitere Sametinget og NRL til nye konsultasjoner i lys av høringen når den er gjennomført.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser ved avvikling av ordningen med områdestyrer

Bruken av kollegiale organer i reindriften innebærer en forholdsvis ressurskrevende saksbehandling, men også betydelige driftsutgifter. Ved at områdestyrets oppgaver overføres til fylkesmannen, får man en direkte saksbehandling hvor det ikke må skje saksforberedelse overfor et organ som igjen skal treffe beslutningen. Områdestyrets driftsutgifter faller også bort.

Ett annet område hvor departementet forventer en effektiviseringsgevinst ved nedlegging av områdekontorene er i kommunale- og fylkeskommunale planprosesser. Dette har sammenheng med at områdestyrenes behandling av plansaker til tider har forsinket prosessen. Forsinkelser har ofte vært knyttet til at områdestyret av ulike årsaker har kommet for sent inn i planprosessen. Etter departementets vurdering har fylkesmannen bedre forutsetninger både når det gjelder å ha oversikt over kommunale- og fylkeskommunale planprosesser i fylket, samt å følge opp disse slik at reindriftens interesser blir vurdert og ivareatt på et tidlig stadium. Etter departementets vurderinger vil dette resultere i mer effektive og smidige planprosesser.

Generelt skjer det en effektivisering ved at viktige sektorinteresser mer samlet blir gjenstand for vurderinger og oppfølging i fylkesmannens regi ved at fylkesmannen får større nærhet også til reindriften.

7. Endringer i reindriftsloven

Som en følge av de organisasjonsmessige endringene må det foretas enkelte endringer i reindriftsloven. Betegnelsen “områdestyrene” i reindriftsloven byttes ut med “fylkesmannen”, bortsett fra i følgende bestemmelser: I § 62 siste ledd er “fylkesmannen” strøket. §72 om områdestyrene faller bort. I § 75 siste ledd og § 79 annet ledd faller någjeldende delegasjonsadgang fra områdestyrene til reindriftsagronomen bort.

Som følge av forslaget skal følgende bestemmelser nå lyde:

§ 11 første ledd.

Driftsenhet som ved lovens ikrafttredelse er registrert hos *fylkesmannen*, anses som siidaandel i forhold til reglene i denne lov. Den som ved lovens ikrafttredelse er innehaver av driftsenheten, anses som ansvarlig leder av vedkommende siidaandel.

§ 11 annet ledd.

Melding om ny siidaandel skal sendes *fylkesmannen* for godkjenning. *Fylkesmannen* skal kontrollere at vilkårene for etablering av ny siidaandel er oppfylt, herunder at etableringen ikke truer grunnlaget for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i siidaen. *Fylkesmannen* kan nekte godkjenning dersom det gjennomsnittlige reintall i den enkelte siidaandel blir under 250 rein beregnet i forhold til fastsatt øvre reintall for siidaen.

§ 11 syvende ledd.

Fylkesmannen kan, hvis særlige grunner foreligger, pålegge et distrikt eller en siida å etablere en eller flere nye siidaandeler. Lederen for ny siidaandel utpekes etter reglene i annet til femte ledd. Oppnås ikke enighet, skal lederen utpekes av *fylkesmannen*.

§ 12 siste ledd.

Melding om etablering av sideordnet rekrutteringsandel skal sendes *fylkesmannen* som skal kontrollere at de formelle vilkår for etablering av sideordnet rekrutteringsandel er oppfylt.

§ 14 siste ledd.

Endringer i lederansvaret etter første og annet ledd skal meldes til *fylkesmannen*.

§ 15 annet ledd.

Den nye lederen av siidaandelen må være myndig og må ha deltatt i alle sider av arbeidet i reindriften sammen med lederen i minst tre år. *Fylkesmannen* kan i særlige tilfelle godkjenne overføring til et barn eller barnebarn som ikke oppfyller disse kravene.

Ved dødsfall kan det søkes *fylkesmannen* om at siidaandelen stilles i bero inntil barn, barnebarn eller annen person som oppfyller vilkårene i § 9 første ledd for å eie rein i andelen, er myndig.

§ 15 siste ledd

Melding om overføring av siidaandel skal sendes *fylkesmannen* som skal kontrollere at de formelle vilkår foreligger.

§ 16 tredje ledd.

Melding om avvikling etter første og annet ledd skal sendes til *fylkesmannen*.

§ 16 siste ledd.

Hvis en siidaandel eller en sideordnet rekrutteringsandel har hatt et reintall på under 50 i fem år, må den avvikles som siidaandel. Beslutningen om avvikling treffes av *fylkesmannen*. Fylkesmannen skal det fjerde året med et reintall på under 50 varsle lederen av siidaandelen om den forestående avviklingen. Varslingen må skje minst seks måneder før fristen for innsending av neste års melding om reindrift. Bestemmelsen om gjennomføring av avvikling i første ledd får tilsvarende anvendelse.

§ 18 første ledd.

Leder av siidaandel skal årlig gi melding om reindrift til *fylkesmannen*. Meldingen skal inneholde opplysninger om antall rein i siidaandelen og eiere av rein innenfor andelen, samt opplysninger om siidatilknytning. Kopi av meldingen sendes styret i det distrikt der reindriften foregår.

§ 23 annet ledd.

Bruk av terrenggående kjøretøy på bar mark skal begrenses mest mulig og skal så langt mulig foregå i faste løyper. Motorisert ferdsel eller flyging inn i område fredet i medhold av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern¹ skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern. Nærmere regler om slik ferdsel i fredet område kan fastsettes ved forskrift av vedkommende forvaltningsmyndighet i samråd med distriktsstyret og *fylkesmannen*.

§ 24 tredje ledd.

Gjerder og anlegg som ikke er i samsvar med første eller annet ledd, kan *fylkesmannen* kreve fjernet eller endret av den som er ansvarlig. Er dette ikke etterkommet innen en fastsatt frist, kan reindriftsagronomen iverksette riving eller endring umiddelbart. *Fylkesmannen* kan delegere sin myndighet etter dette ledd til reindriftsagronomen. Utgifter ved tiltak etter dette ledd skal bæres av den ansvarlige og er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 33

Reinen skal merkes med eierens registrerte merke innen 31. oktober samme år som den er født. *Fylkesmannen* kan i særlige tilfelle samtykke i at denne frist overskrides, men ikke under noen omstendighet ut over 31. mai det påfølgende år.

§ 48 annet ledd.

Fylkesmannen kan godkjenne at det i stedet for ekstern revisor velges et revisjonsutvalg på to, eventuelt tre medlemmer blant de stemmeberettigede i distriktet. Medlemmene må ikke være medlemmer av styret eller ha spesiell tilknytning til styremedlemmer.

§ 50 tredje ledd.

Årsmeldingen skal sendes *fylkesmannen*.

§ 56 første ledd.

Blir en siida tilkjent midler som nevnt i § 47, skal det opprettes et reindriftsfond for siidaen, og det skal utarbeides regler for bruk av fondets midler. Fondets vedtekter skal godkjennes av *fylkesmannen*.

§ 57 siste ledd.

Der det er påkrevet, kan *fylkesmannen* pålegge to eller flere distrikter å utarbeide felles bruksregler for ett eller flere av de forhold som er nevnt i første ledd.

§ 58

Bruksreglene utarbeides av distriktsstyret og skal godkjennes av *fylkesmannen*. *Fylkesmannens* behandling skal, foruten en kontroll med at lovens regler for utarbeidelse av bruksregler er fulgt, også omfatte en vurdering av om bruksreglene gir grunnlag for en økologisk bærekraftig reindrift i distriktet.

Regler om beitebruk etter § 59 skal utarbeides i samarbeid med distriktets siidaer. Det samme gjelder fastsettelse av reintall etter § 60.

Før bruksreglene sendes *fylkesmannen* til godkjenning, skal et utkast være behandlet på distriktets årsmøte. Utkast skal være sendt lederne for siidaandelene i distriktet to måneder før årsmøtet. Uttalelser som kommer inn på årsmøtet, sendes *fylkesmannen* sammen med utkast til bruksregler.

Hvis *fylkesmannen* ikke godkjenner de foreslåtte bruksreglene, skal reindriftsagronomen bistå distriktet ved utarbeidelse av et nytt forslag som skal behandles etter reglene foran. *Fylkesmannen* skal, hvis dette ikke fører frem, utarbeide bruksregler for distriktet.

Hvis et flertall på distriktets årsmøte krever det, eller hvis *fylkesmannen* forlanger det, skal nye bruksregler utarbeides i henhold til reglene foran.

Reintallet for den enkelte siida, jf. § 60, skal forelegges for reindriftsstyret for endelig stadfesting og godkjenning.

§ 59 tredje ledd.

Det skal fastsettes regler om beitetid, med mindre slike er fastsatt av *fylkesmannen* i medhold av § 61.

§ 59 fjerde ledd.

Leder av en siidaandel kan bringe reglene om beitebruk inn for jordskifteretten innen seks måneder etter at de er godkjent av *fylkesmannen*. Regler om beitebruk som slår urimelig ut overfor enkelte, eller er i strid med rettigheter ervervet ved særskilt rettsgrunnlag, kan settes til side av jordskifteretten.

§ 59 femte ledd.

Fylkesmannen kan, når sterke grunner taler for det, gi dispensasjon fra beitebruksreglene.

§ 61

Der det er nødvendig for vern av årstidsbeitene, kan *fylkesmannen* fastsette beitetider for de ulike årstidsbeitene. Leder av siidaandel skal påse at rein i lederens flokk ikke oppholder seg på beiteområder i strid med disse reglene.

Der forholdene gjør det nødvendig, kan beitetidene fravikes etter tillatelse av reindriftsagronomen. Det gjelder også beitetider fastsatt etter § 59. Dispensasjon fra beitetidene utover fire uker gis av *fylkesmannen*.

§ 62 fjerde ledd.

Kommune og fylkeskommune (*fylkesmannen er her strøket*) bør orienteres om planarbeidet og skal gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. Kommune og fylkeskommune (*fylkesmannen er her strøket*), samt berørte nabo-distrikter, skal få tilsendt den vedtatte planen.

§ 63 annet ledd.

Før tiltak som kan bli til vesentlig skade eller ulempe for reindriftsutøverne blir satt i verk, skal varsel gis til vedkommende distriktsstyre. Varsel skal gis senest tre uker før planlagt iverksetting. Om varsel ikke er gitt, eller partene er uenige om tiltaket rammes av bestemmelsen i første ledd, kan *fylkesmannen* nedlegge forbud mot iverksetting inntil overenskomst er inngått eller til jordskifteretten har behandlet saken.

§ 65 annet ledd.

Fylkesmannen kan, etter anmodning fra vedkommende distriktsstyre eller fra reineierne i området, stille vilkår for eller nedlegge tidsbegrenset forbud mot større arrangement, idrettsstevne, jakthundprøve eller liknende virksomhet som kan være til særlig skade for reindriften. Vedtaket må gjelde et bestemt angitt område og kan bare fattes etter at grunneier og kommune er hørt. Gjelder vedtaket et konkret arrangement, skal også arrangør høres.

§ 72 (*strykes*)

§ 73 første og annet ledd

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter ønske fra en leder av siidaandel, fra en siida eller fra et distrikt bestemme at det skal megles mellom to parter som ikke klarer å samarbeide om løsning av en konflikt.

Fylkesmannen eller Reindriftsstyret utpeker en person som antas å ha tillit hos begge parter som megler. Megleren innkaller til møte med rimelig varsel, og begge parter har plikt til å møte.

§ 75

Drives virksomhet i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller vedtak gjort i medhold av disse bestemmelser, skal reindriftsstyret eller *fylkesmannen*, når offentlige interesser tilsier det, gi nødvendige pålegg for å bringe det ulovlige forholdet til opphør, herunder pålegg om retting og fjerning av ulovlig oppførte hytter og anlegg mv. Slike tiltak kan kreves gjennomført innen en nærmere fastsatt frist. Reindriftsstyret kan delegere sin myndighet etter paragrafen her til reindriftssjefen (*delegasjon fra områdestyret til reindriftsagronomen er her strøket*).

§ 76 første og annet ledd.

I pålegg etter § 74 kan reindriftsstyret eller *fylkesmannen* fastsette en løpende tvangsmulkt for hver dag, uke eller måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Kongen kan gi nærmere regler om bruk av og størrelsen på tvangsmulkt.

Reindriftsstyret og *fylkesmannen* kan helt eller delvis frafalle påløpt tvangsmulkt når sterke grunner taler for det.

§ 77

Reindriftsstyret eller *fylkesmannen* kan, etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kongen, ilegge leder av siidaandelen en avgift ved brudd på bruksregler gitt i medhold av § 57. Slik avgift skal tilfalle vedkommende fond, jf. § 47.

§ 78

Reindriftsstyret eller *fylkesmannen* kan utferdige forelegg mot den som innen en fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg etter § 74. Dersom det er gått mer enn 6 måneder siden pålegget ble gitt, skal den som forelegget rettes mot, gis anledning til å uttale seg før forelegget utferdiges. Forelegget skal gi opplysning om bestemmelsene i annet ledd og skal så langt mulig forkynnes for den det er rettet mot.

Den som forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot staten for å få forelegget prøvd. Blir søksmål ikke reist innen 60 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer. Fristen kan forlenges av reindriftsstyret eller *fylkesmannen*. Forelegg kan ikke påklages.

Blir pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan reindrifststyret eller *fylkesmannen* la de nødvendige tiltak gjennomføres for dens regning som forelegget eller dommen er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdelsesloven § 13-14.

§ 79

Reindrifststyret eller *fylkesmannen* kan, dersom pålegg etter § 75 ikke er etterkommet, og andre tiltak ikke anses formålstjenlig, gjøre vedtak om tvangstiltak. Vedtak om tvangstiltak kan gå ut på

1. at det foretas nødvendig arbeid og kontroll for å få gjennomført pålegg om samling, skilling, merking, utdriving og telling av rein,
2. avliving av rein hvor utdriving ikke har latt seg gjennomføre,
3. reduksjon av antallet rein i en siidaandel,
4. riving av ulovlig oppsatte hytter, gjerder eller anlegg.

Reindrifststyret kan delegere sin myndighet til å treffe vedtak om tvangstiltak etter første ledd nr. 1 og 2 til reindriftssjefen (*delegasjon fra områdestyret til reindrifstagnomen er her strøket*).

Vedtaket etter første ledd er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13. Vedtakene fullbyrdes etter tvangsfullbyrdelsesloven § 13-14. Reindrifststyret og *fylkesmannen* kan begjære tvangsfullbyrdelse. Vedtak etter første ledd nr. 1 kan iverksettes uten at det er nødvendig å bringe saken inn for namsmyndighetene.

Utgifter ved tiltak etter denne paragraf skal bæres av reieneieren og er tvangsgrunnlag for utlegg.